

Geotechnical Environmental Metocean

Jarðtøkniligu viðurskiftini (staðfrøði á havbotninum og jarðfrøði fyrri ovestu jarðløgini) við Føroyar mugu vera væl kannað og tikin til eftirtektar í ætlanunum, áðrenn ein trygg og munagóð kanningarboring eftir kolvetni kann byrja. Jarðtøkniligi arbeiðsbólkurin miðar ímóti at fylla út glopp í vitanini um jarðtøkniligu viðurskiftini sum ein hjálp at verja heilsu og trygd hjá arbeiðsbólkinum á boripallum í føroyskum sjógv.

Jarðfrøðilig viðurskifti, ið kunnu gerast ein vandi, og tí mugu staðfestast tíðliga, eru: óstøðugur havbotnur, fjaldar forðingar so sum klettur og skipsvrak, frítt, uppløyst ella fryst gass; fjaldar rennur av bleytum tilfari, grunnir sandlummur og móra.

Umstøður

Hóast nágreinilig kortlegging av ymsku botnsløgum enn er eftir at gera, er greitt, at inn ímóti landi og á Føroya Banka í høvuðsheitum er mest av skeljakendum sandi. Áðrastaðni á føroyska landgrunninum finst fyrri tað mesta ein blandur av sandi og eyri og nakad av klettum og berari hellu. Á djúpum vatni er fyrri tað mesta fin-kornað runukent tilfar á botninum, meðan størsti parturin av lögnum har undir er tjúkt basalt frá gosvirksemi í landnyrðings Atlants-havi í gamlari tíð.

Endamáli

Endamálið hjá jarðtøkniliga arbeiðsbólkinum eru:

- at finna jarðfrøðiligar og jarðtøkniligar vandar
- At koma fram til eitt jarðtøkniligt modell fyrri føroysku økini, ið verða játtad til brúk hjá einstøku operatørnum, tá ið einstøku blokarnir skulu kannast.

Framferð

Arbeidsætlanin verður framd í trimum stigum:

- Innleiðandi karmarnir um jarðfrøði fyrri grunnu jarðløgini, sum eru galdandi fyrri økini, sum væntandi verða boðin út. Hesar vóru liddar í 1997.
- Gerð av einum jarðtøkniligum modeli fyrri økið sum heild og kanning av jarðtøkniligum vandum í økinum, sum verða boðin út. Ætlanin er, at hetta arbeiðið skal verða gjørt áðrenn fyrstu loyvin verða givin.
- Fremjing av nýggjum jarðlæsisfrøðiligum kanningum og kjaruboringum. Væntandi fer hetta arbeiðið ikki í gongd fyrr enn fyrstu loyvin eru givin.

Virksemi

Fyrri at leita eftir jarðfrøðisvandum vóru í 1997 kanningar gjørdar av jarðfrøðiligum og jarðtøkniligum slagum fyrri arbeiðsbólkinum. Kanningarar gjørdur jarðtøkniligum ráðgevarum Fugro Ltd. Jarðtøkniligi stovnurin fyrri Danmark og Grønland (GEUS) og Jarðfrøðissavnið. Hesi arbeiðið fevndu eisini um eina frágreiðing burtur úr framman undan kendum upplýsingum, nývum 2-D seismisk data, og eftirkanning av grunnum borukjarnum, funnin undir jarðevnafrøðiligum kanningum av havbotninum, ið fyrr eru gjørdar.

Arbeidsbólkurin fer í 1998 at leggja dent á at menna modellid fyrri økið og at kanna jarðtøkniligar vandar við at granska gjørdar seismiskar kanningar

Geotechnical Environmental Metocean

Nú farið verður í holt við leitingarvirksemi undir Føroyum, hevur oljuvinnan gjørt sær greitt, at føroyski búskapurin er upphildin av fiskiskapi og at fiskivinnan, alivinnan og tilhoyrandi framleiðslu vinnur standa fyrri uml. 95% av útflutninginum. Havið kring Føroyar er kent fyrri reinleika og at tað er týðningarmikið fyrri hval og sjófugl. Tí er tað av størsta týðningi at gera umhvørvisstøðuna í føroyskum sjógv upp nú, so møguleiki verður at gera álítandi metingar um umhvørvisárinini áðrenn nøkur leitan og framleiðsla av olju ella gass fer í gongd

Endamáli

Arbeidsbólkurin fyrri umhvørvi hevur til endamáls:

- at útfylla glopp í verandi vitan um lívlendi og djórsløg sum møguliga kunnu ávirka av kanningar- og framleiðsluvirkseminum.
- at menna ætlanir fyrri umhvørvisleiðslu, ið hóska til Føroyar
- at skapa eitt felags forstálsli saman við Oljufyrirskipini, stovnum, fiskivinnuni og almenninum

Felags nýtsla og samstarv um innsavnan av upplýsingum er ein fyrtreyt fyrri at alt skal eydnast. Føroyskir stovnar hava verið við til allar umhvørviskanningarar.

Virksemi

Farið varð undir arbeidsætlanina í 1997 við eini kanning av sjófugli og hvali í samstarv við Fiskirannsóknarstovuna, bretska náttúruna varðveitingarnevndini og danska ráðgevarum Ornís.

Fólk hjá Fiskirannsóknarstovuni hava talt slag og tal av fugli ymsar tíðir av árinum. Allar innsavnaðar upplýsingar verða skrásettar í europeiska sjófugladatasavninum. Tá nýktandi teljarar eru tøk, verða kort gjørd, ið sýna hvar sjófuglur er hvønn mánaða í árinum, og hvussu viðkvæmur hann er fyrri oljudálking.

Ein kanning, sum skal gerast er merkingin av fugli á oyggjunum. Henda kanning skal staðfesta, hvussu fuglur ferðast og hvussu viðkvæmur fuglur er, tá ið hann verður órógvadur.

Ein kanning av fiskiskapi við Føroyar skal vísa á, nær fiskad verður í teimum einstøku økinum og sumleiðis hvør útgærd verður nýtt. Hetta verður gjørt fyrri at oljuvinna minst møguligt skal órógva fiskimenn og útgærd teirra.

- Gransking skal gerast innan hesi øki:
- Møguleika fyrri at burturbeining av oljuleitingar- og framleiðsluútgærd kann fara rætt fram í Føroyum
- Mátning av kolvetni, sum er tilstáðar í umhvørvinum, við at taka royndir av ymsku fiskasløgum
- Áhaldandi viðgerð av kanningum gjørdar av BIOFAR
- Ein granskan av bókmentum um frálанда evnafrøði
- Tver vanlukkuroyndir skulu gerast fyrri tvey økir.
- Onnur á grunnum vatni og hin á djúpum vatni
- Væntað 2D modell data fyrri leiðirnar sum streymur førir olju sum er líkin út á sjógv.

Eitt væleydnað skeið varð hildið í Havn, har endamálið var at kunna føroyskar myndugleikar og føroyskar stovnar um olju og gass vinnuna. Framyvir skal upplýst um arbeiðið hjá arbeiðsbólkinum og samstarvið um vitan við føroyskar stovnar skal verða hesum sambandi at gagni.

Geotechnical Environmental Metocean

Sjóðkið kring Føroyar er eitt fjøltáttad og avbjóðandi umhvørvi. Har streymur, aldur og veður ræður er neyðugt við gjølligum kanningum og at fremja serstøk teknisk og operationel tiltøk, so virksemd hjá oljuvinnuni kann fara fram trygt og munagott. Fyrri at náa hetta málið miðar arbeiðsbólkurin fyrri veðurfrøði- og havvísindi ímóti at útvega data og greiningar av økinum sum heild

Umstøður

Streymviðurskiftini kring Føroyar eru sera fjøltáttad. Í økinum, sum hevur størstan áhuga, sunnan fyrri og eystan fyrri oyggjarnar og inn yvir Føroyar-Hetland renna, møtast tveir høvuðsstreymar. Tann heiti Atlants-golfstreymurin rekur í ovestu lögnum í landnyrðing, meðan Arktiski streymurin rekur í neðra og serliga gjøgnum renna. Sterkur sjóvarfallsstreymur er kring oyggjarnar. Hóast illveður ikki er verri enn í Norðsjónum ella í norskum sjógv, so eru vána líkindi alt meira vanlig.

Endamáli

Endamálini hjá veður- og havfrøðiliga arbeiðsbólkinum eru:

- at samla, skapa og assimilera veður- og havfrøðilig data fyrri at vera før fyrri at gera eina álítandi meting av møguligum vandum, áðrenn boriarbeiði byrjar.
- at fremja hetta grundað á:
- at arbeiðið verður við økinum sum heild heldur enn við einstøkum støðum
- datamodellir heldur enn frágreiðingar um einstøkt støð.
- at neyðuga arbeiðið verður gjørt í stigum.
- at sum mest skal fáast burturúr
- data sum eru til, kanningum og felags vinnuverkætlanir.
- servitan og royndum hjá viðkomandi úr vinnuni og úr Føroyum.
- at gera eitt forum fyrri orðaskifti um evni innan veður- og havfrøði av áhuga fyrri Føroyar.

Stigvis framferð

Fyrri at fáa sum mest burtur úr kanningarætlanunum fer arbeiðsbólkurin undir arbeiði í hesum stigum:

- finna verandi datakeldur og kanna nøgd og góðsku av hesum data.
- gera ein datalista.
- finna glopp í verandi data og tilræða framtíðar datainnsavnan.
- eftirmeta hvussu nýtilig verandi data moell eru og meta um tørvin á modellum ramyvir.
- gera ein samandrætt yvir data fyrri økið sum heild.

Virksemi

Kannað er hvørjar datakeldur við upplýsing um vind, aldur og streymviðurskifti eru, og datalistin er í gerð. Stór nøgd av data, sum Fiskirannsóknarstovnan hevur savnað saman verður kannað. Verandi data verða atkomilig í datasavni og í grafiskum líki.

Tá hetta fyrsta stigið er liðugt, verður greitt í hvønn mun tørvur er á at savna meira data, umframt hvat modellarbeiði verður neyðugt fyrri at kunna gera yvirtilit yvir data fyrri økið sum heild. Streym- og aldamátarar verða keyptir og lagdir út í samstarvi við føroyskar stovnar.

Eitt umfatandi datasavn við heitinum NESS við vind- og aldata fyrri landnyrðingspartin av Atlantshavinum er longu til. NESS data fyrri føroyska sjóðkið verður kannað og skal sammetast við føroyskar aldamátarar.

Ávirknin á frálándavirksemið, av fjøltáttada og harða rákinum í føroyskum sjógv krevar, at sjóvarfallsmodell verða gjørd, sum lýsa viðurskiftini bæði við atliti til stað og djúpi. Sum eitt stig á leiðini verður kannað í hvønn mun verandi modell kunnu nýtast.

Eitt sjálvstøðugt modell fyrri flóð og fjöru verður eisini gjørt. Burtur úr hesum fáast neyvar og nágreinligar upplýsingar um flóð og fjöru og streym á føroyska landgrunninum.

Upplýsingar um arbeiðið hjá arbeiðsbólkinum verða almennar samstundis sum innsavnað data verða felags við føroyskar stovnar, hetta fyrri at skapa eina felags vitan um havið kring Føroyar.

Framhald av síðu 6

Umframt hetta verða onnur evni viðgjørd, sum kunnu verða til nýttu bæði vinnuna og fyrri Føroyar.

Ein stýrisbólkur er settur at leiða arbeiðið, sum GEM verkætlanin krevar. Limirnir eru umboð fyrri luttakandi fyrirkjarnar, Oljufyrirskipingina, føroyskar stovnar og formenninar í arbeiðs-

bólkinum, sum fevna um jarðtøkniligar, umhvørvis og veður- og havfrøðiligar kanningarætlanir.

Uppgávur hjá stýrisbólkinum eru at stýra fyrirkjarnar, góðtaka kanningarætlanir hjá arbeiðsbólkinum og umboða teir, sum fígga. Bólkurin hevur eisini verið við at skapa samskifti

og hevur gjørt avtalur, sum eru neyðugar fyrri, at arbeiðið kann gerast. Ímillum hetta var setanin av felagnum Atlanticon, sum skal standa fyrri umsiting og skal samskipa tænastur úr Tórs-havn.

Oljufeløgini, sum luttaka í GEM verkætlanini eru: Agip, Amerada Hess,

Amoco, Arco, BP, Conoco, Deminex, Dopas, Elf, Enterprise, Esso, Fina, Lasso, Mærsk, Marathon, Mobil, Murphy, Norsk Hydro, Phillips Petroleum, Saga, Shell, Statoil og Texaco.